

ОБ'ЄКТ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН В БЮДЖЕТНІЙ СФЕРІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ І ВИЗНАЧЕННЯ

ЧЕРНАДЧУК ТАМАРА ОЛЕКСАНДРІВНА, к.ю.н., доцент, кафедра адміністративного та інформаційного права Сумський національний аграрний університет (м.Суми)

У сучасних умовах розвитку суспільства спостерігається зростання ролі інформації практично у всіх сферах, що в свою чергу зумовлено багатьма чинниками, і передусім формуванням інформаційного сектора економіки. При цьому важливу роль у розширенні сфери інформаційної діяльності, яке обумовлено суспільними потребами, відіграє право за допомогою якого регулюються відносини практично у всіх сферах діяльності, в тому числі і в бюджетній. Стабільність, ефективність та гарантованість бюджетної діяльності в значній мірі залежить і від якості правового регулювання інформаційних відносин. В свою чергу, цілісне уявлення структури інформаційних бюджетних правовідносин неможливе без дослідження їх об'єкта, який є досить складним правовим утворенням і відображає специфіку цього виду правовідносин.

Однією з характерних рис розвитку науки теорії права та галузевих юридичних наук є наявність різних підходів щодо розуміння об'єктів правовідносин. Слід зазначити, що наукові погляди стосовно об'єктів правовідносин, на сьогодні, в тій чи іншій мірі визначилися. Разом з тим, у сучасних дослідженнях звертається увага на складність та неоднозначність вирішення деяких проблем об'єкта правовідносин в різних сферах діяльності, в тому числі і в інформаційній, які потребують глибокого аналізу існуючих наукових поглядів на ці проблеми.

В юридичній літературі зустрічаються різні погляди щодо визначення змісту понять «об'єкт правовідносин», «об'єкт інформаційних правовідносин», «об'єкт бюджетних правовідносин». Загальновизнано, що об'єктом правовідносин є те, з приводу чого виникає зв'язок між суб'єктами правовідносин, отже об'єкт є “субстратом” правовідносин, тією основою, яка пов'язує між собою суб'єктів.

Розширенням тлумачення поняття об'єкта правовідносин відповідно розширюється зміст поняття «об'єкт інформаційних правовідносин», «об'єкт бюджетних правовідносин», «об'єкт інформаційних-бюджетних правовідносин», які формуються як досвід здійснення правових досліджень, взятих у єдності та взаємодії. Поняття „об'єкт інформаційних бюджетних правовідносин” є вужчим за обсягом, ніж поняття “об'єкт інформаційних правовідносин” або “об'єкт бюджетних правовідносин” і становлячи лише частину цих понять, звужується як за обсягом змісту, так і за системою об'єктів. Складна, багаторівнева категорія об'єктів правовідносин потребує їх класифікації. Однак питанням класифікації об'єктів інформаційних бюджетних правовідносин в юридичній науці не приділялося достатньої уваги незважаючи на те, що вона є важливим кроком у пізнанні правової природи об'єктів цих правовідносин і надає можливість

охарактеризувати їх структуру (систему об'єктів інформаційних бюджетних правовідносин).

Заслуговує на увагу обґрунтована думка В.Д. Чернадчук щодо класифікації об'єктів правовідносин, згідно з якою об'єкт бюджетних правовідносин можна розглядати як складне правове утворення, що передбачає виділення загального, спеціального (видового) та первинного об'єктів бюджетних правовідносин. При цьому, загальним об'єктом бюджетних правовідносин є те, з приводу чого виникає правовий зв'язок між суб'єктами бюджетних правовідносин, детермінований інтересами бюджетного забезпечення публічних потреб бюджетними коштами в межах їх бюджетної правосуб'єктності. Загальним об'єктом бюджетних правовідносин є бюджетні кошти, з приводу яких і виникає правовий зв'язок між суб'єктами бюджетних правовідносин. На другому рівні пропонується виділити спеціальний (видовий) об'єкт бюджетних правовідносин, який властивий тільки для окремих видів бюджетних правовідносин. Такими спеціальними об'єктами бюджетних правовідносин є, зокрема, закон про державний бюджет, рішення про місцевий бюджет, звіт про виконання бюджету, доходи та видатки бюджету тощо [1, с. 121].

Стосовно об'єктів інформаційних бюджетних правовідносин, уявляється можливим виділити загальний, спеціальний (видовий) і первинний (елементарний) об'єкти інформаційних бюджетних правовідносин. При цьому, загальним об'єктом інформаційних бюджетних правовідносин, на нашу думку, може бути визнано бюджетну інформацію, з приводу якої і виникає правовий зв'язок між суб'єктами інформаційних бюджетних правовідносин. Спеціальними (видовими) об'єктами є види бюджетної інформації, а первинними (елементарними) об'єктами слід визнати конкретну бюджетну інформацію.

Залежно від правового режиму інформація поділяється на інформацію з вільним доступом (відкрита інформація) та інформацію з обмеженим доступом (закрита інформація). Тому, на нашу думку, об'єкти інформаційних бюджетних правовідносин за правовим режимом може бути відкритими (інформація з вільним доступом) та закритими (інформація з обмеженим доступом, зокрема державна таємниця). Належність бюджетних інформації до того чи іншого виду впливає на її правовий режим.

Відповідно, об'єктом інформаційних бюджетних правовідносин можна визнати нематеріальну субстанцію (бюджетна інформація) як результат дій, що фіксується на матеріальних носіях і є відображенням матеріальних наслідків (результатів) бюджетної діяльності та стану бюджетної системи, з приводу чого виникає правовий зв'язок між суб'єктами інформаційних бюджетних правовідносин, детермінований їх інтересами в сфері бюджетної діяльності в межах їх бюджетної правосуб'єктності [2, с. 148].

На сьогодні, в сфері правового регулювання інформаційно-бюджетних відносин, можна назвати низку проблем. Серед яких, на наш погляд найбільш вагомими є: відсутність визначення і законодавчого

закріплення поняття бюджетної інформації; виокремлення її видів і надання їй визначення; подальше з'ясування питань об'єкту інформаційно-бюджетних правовідносин. Вирішення зазначених проблем, в значній мірі сприятиме подальшому удосконаленню бюджетного законодавства, його узгодженості та відповідності сучасним вимогам, а також підвищенню його ефективності.

Список використаних джерел:

1. Чернадчук В.Д. Бюджетні правовідносини в Україні: поняття, класифікація та особливості структури: монографія / В.Д. Чернадчук / Суми: «Університетська книга», 2011. – 172 с.

2. Chernadchuk T. Information like the object of information legal realations in budget sphere / T. Chernadchuk // Scientific and educational periodical journal of economists and jurists «The Genesis Of Genius» – 2017. – March, № 8 – P. 146-148 (Geneva, Switzerland).